

Съдържание

100 години от приемането на първия закон за БАН и преименуването на Книжовното дружество в Академия — Габриела Вапцарова, Цветана Величкова, Дарина Илиева	2
Съвместен проект на Централната библиотека и Научния архив на БАН — Даниела Атанасова, Габриела Йончева, Дарина Илиева	7
Рицарят на културата — Интервю на Стефка Хрусанова с д-р Тошо Дончев, директор на Унгарския културен институт в София	11
Нови книги: Преводът и унгарската култура	15
Нови книги: Ценностите на съвременната българска култура	16
Изложби в Централната сграда на Българската академия на науките — Лидия Чолпанова	17
Предстоящи годишнини на членове на Българската академия на науките (1869-2012) — Стефка Хрусанова	19
Книги от Академичното издателство „Проф. Марин Дринов”, постъпили във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева	25
Нови постъпления във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева	27

Редакционна колегия: ас. Даниела Атанасова /отг. ред./, Лидия Чолпанова, Стефка Хрусанова, Евгения Станчева, доц. д-р Никола Казански
Компютърна обработка на изображения и текст: Мария Ефремова (webmaster@cl.bas.bg)

Адрес за кореспонденция
гр. София 1040
ул. “15-ти ноември” №1
тел: 979 53 79, 979 52 54
<http://www.cl.bas.bg>
E-mail: refer3@cl.bas.bg, refer2@cl.bas.bg, refer1@cl.bas.bg

100 ГОДИНИ ОТ ПРИЕМАНЕТО НА ПЪРВИЯ ЗАКОН ЗА БАН И ПРЕИМЕНУВАНЕТО НА КНИЖОВНОТО ДРУЖЕСТВО В АКАДЕМИЯ

(Разказ по документи)

Габриела Вапцарова, Цветана Величкова, Дарина Илиева

Научният архив на Българската академия на науките (БАН) продължава своята популяризаторска дейност и през настоящата 2012 г. с организирането на документална изложба по повод на 100-годишнината от първия Закон за БАН и преименуването на Българското книжовно дружество (БКД) в Академия.

Необходимостта за преобразуване на Дружеството в академично учреждение, което активно да работи за науката и културата в България, се налага от самия живот, от цялостното развитие на нашето общество. Отварянето на очите към знанието и просветата е естествен първи белег на събуждащите се за самостоятелен живот българи. Задържан векове в духовното си развитие, нашият народ поема трудния път да догони развитите цивилизации. В началото на XX век БКД се превръща в нов организационен и ръководен център за разпространение на научни знания. Неговите основатели и първи членове са най-просветените български синове, завършили образованието си в Европа и Русия. На техните знания и

духовна енергия се гради възродената българска държавност. Това са личностите, заложили първообраза на съвременната наука и култура в основите на БКД, като още при създаването му предричат неговото развитие и превръщането му в академична институция, достойна и равна на европейските.

БАН преминава през различни периоди и сериозни преустройства, но запазва своя първоначален характер — духовно средище и храм на българското просвещение. Тази динамично развиваща се структура, призвана да бъде център на науката, образованието, литературата и изкуството, е необходима на българското общество, в което културните и научни постижения представляват не просто национален капитал, а общочовешки принос.

Идеята за преобразуване на БКД, формално и фактически, в Академия съзрява преди повече от век. Изложбата на Научния архив показва архивни документи и снимки, по които можем да проследим нейното развитие. Оригинално подбраните извори най-добре и пълно представят всяка стъпка от подготовката и осъществяването на този изключителен акт.

През 1907 г. Годишното събрание на БКД по предложение на Антон Каблешков (1), член на Философско-обществения клон, избира комисия, която да проучи въпроса за реорганизацията и да докладва своите предложения при следващо обсъждане. (2) Следващата година комисията излиза със становище: *“Без да искаме да се хвалим, ние смело можем да заявим, че разполагаме с достатъчно сили, които би могли да вършат академическата работа в еднакъв размер с размера, в който работят поне академиите на нашите съседи. Обаче за процъфтяването на една академия необходимо е освен лица достойни и готови да работят, да има средства материални, с които те да разполагат”*. (3)

Един от акцентите на изложбата е участието на Иван Евстратиев Гешов (4) в последвалите събития. С името му са свързани преодоляването на кризата в Дружеството и очерталият се в началото на ХХ век подем в научно-организационната и книжовната му дейност. Под негово ръководство е сложен ред в документацията и финансите на БКД, издействана е отново държавна субсидия от правителството на Петко Каравелов (5), уредени са библиотеката и архивът, започва по-регулярното издаване на Периодическото списание. С тази реформа в организацията и насоката на дейността му БКД напълно се доближава до научно-книжовните академии в Европа.

На 19 януари 1908 г. Гешов изпраща писмо до Управителния съвет, с което заявява, че прави лично дарение от 120 000 лева за погасяване на ипотечния дълг на Дружеството с условие, че *“когато се изпълват четиридесет години от основаването му, то ще се прогласи за Академия”*. (6) По този повод седмица по-късно Илия С. Бобчев (7) държи реч в Пловдив на Тържествено събрание: *“Само оня, който знае ролята на таквото научни учреждение в странство и който може да схване значението на този храм на науката в смисъл да се създаде не само нашата народна култура, но и да се обезпечи политическата ни независимост, само той може да оцени голямата заслуга, която върши спрямо нашата бъдна татковина този български благодетел. С това свое благодяние Ив. Ев. Гешов вече взима място и между редките наши меценати, от които българската наука има още да чака подкрепа и насърчение...”*. (8) Събранието посреща с благодарност благородния жест на своя председател и отново по предложение на Антон Каблешков и Марко Балабанов (9) се гласува първата академична премия след преименуването да носи неговото име.

Подготвителната работа по преустройството на Дружеството продължава. Георги Данаилов и Владимир Моллов (10) са определени за делегати пред правителството по преговорите *“за обръщане на Дружеството в Академия”*. (11) Искане се подкрепата на българската държава, включително и финансова, което е видно от писмото (13) на Иван Пеев (12) до Министъра на народното просвещение Никола Мушанов.

Настъпилите обществено-политически промени и провъзгласяването на независимостта на България забавят изпълнението на тази задача. И все пак Историко-филологичният и Природо-математическият клон през февруари 1911 г. внасят предложение за изменения в Устава на БКД с оглед на неговото преименуване. (14) Експозицията представя и протоколи от Общи събрания (15), на които се обсъждат детайлно промените с оглед на преименуването на Дружеството в Академия.

Комисията е готова да приведе в изпълнение възложената историческа задача. Осигурен е салонът на Дружество *“Славянска беседа”* за провеждане на Тържествено събрание (16). На

5 март 1911 г. БКД публикува обявление за предстоящото събитие във в. “Дневник”. (17) На следващия ден, 6 март, на събранието е докладван новият Устав и се решава единодушно БКД да се провъзгласи за Българска академия на науките. (18) С това започва следващият етап от развитието на българската академична институция. Вестник “Мир” излиза с уводна статия:

“Още когато се е основавало българското книжовно дружество [...] идеята на неговите основатели е била да послужи то като зародиш на бъдещата Българска академия [...] Тая мечта на пламенните умове от епохата на възраждането се изпълва едва днес формално. Казваме формално, защото фактически Българското книжовно дружество още от самото начало се е поставило на академическа висота и е било респектирано като такова от всички учени корпорации на чужбина, които са имали възможност да дойдат в съприкосновение и в сношение с него. [...] Готвеше се това обявяване за преди година и няколко месеца; ала поради особните събития на Балканите, които отвлякоха вниманието на всинца ни, то се забави досега.

Българската академия на науките си остава в традицията на българското книжовно дружество и по примера на академиите в другите страни самостоятелно и независимо учреждение; сами [...] членовете на академията повече от всички съзнават колко много се нуждае тя от симпатиите, насърченията и моралната и материална подкрепа на българското общество, на държавата и на самия държавен глава [...] Нека се надяваме, че всички ще виждат в лицето на новопровъзгласената академия един народен научен институт и не ще откажат своята подкрепа, да може той да встъпи в живот [...] с достатъчен авторитет и развие плодотворна научна дейност.” (19)

По повод на събитието Българската академия на науките приема поздравителни писма и телеграми от отделни личности и институции в страната, също и от европейски академии и университети (Императорската академия на науките, Русия; Литовското научно общество; Сръбската кралска академия, Университета в Грац и др.) (20):

“Сърдечно поздравявам ... първият Управителен съвет на младата българска Академия и благопожелавам в скоро време да стане тя най-моцтен фактор за хубав разцвет на българската наука и култура”.

Атанас Илиев

“Искрено споделяме радостта на цяла мислеща България по случай основаването на Българската академия, от която млада България много очаква за разцвета и напредъка на своята наука. Дано светлите лъчи на тая наука създадат една мощна и културна обединена България, която да внушава почит у чужди народи и да прави чест на историята ни и на целокупното българско племе”.

Пловдивската мъжка гимназия

“Сърдечно поздравяваме забележителното културно събитие. Нека крепне и процъфтява Академията за чест на българската наука и литература”.

Редакция “Литературна беседа”

“Българското дружество “Балкан” приветствува младата Българска академия и пожелава плодовите дейност в полето на отечествената култура”.

Председател Михайлов, Виена

Големият приятел на България д-р Константин Иречек (21), свързал се трайно и участвал дейно в строителството на българската държава, пише до председателя на БАН Ив. Евстр. Гешов: *“С голяма радост приех съобщението, че Българското книжовно дружество се преименува в Българска академия на науките и уведомяването, че новата Академия ми е направила големата почест да ме прогласи за свой почетен член. За това отличие*

благодаря сърдечно и желая от моя страна на Българската Академия всеки успех и всяко щастие.” (22)

Следват и първи покани за участие на БАН в международни форуми — Санкт Петербург, Лондон и др. (23)

Друг акцент в изложбата на Научния архив е приемането на Закона за Българската академия на науките от 1912 г. С доклад на Министерството на народното просвещение от 22 ноември 1911 г. в XV Обикновено народно събрание се внася за разглеждане и гласуване законопроект за БАН. На 10 декември, на първо четене, Стефан С. Бобчев изчита мотивите по законопроекта и прави следното изказване: *“Господа народни представители! Известно Ви е, че многозаслужилото на българската наука и литература Българско книжовно дружество тая година през месец март се преобразува на Българска академия на науките. Подобни учреждения навсякъде по света имат общонародно значение и се подкрепят за осъществление на своите чисто научни цели, както от частни благодетели, тъй и от самата държава.[...] С настоящия законопроект се предлага да се признае нашата Академия за юридическа личност, като самостоятелно и научно учреждение. Предвид на характера на това учреждение дават му се и някои особени преимущества, каквото е освобождаване имотите му от данъци и бери.”* (24)

На същото пленарно заседание се изказва и Михаил Такев, депутат от Демократическата партия: *“Академията на науките е едно учреждение автономно. Няма съмнение, че е автономно, а то трябва да бъде абсолютно автономно — в никакво отношение да не се намира под ничия власт, защото то може да бъде в себе си, уж автономно, ама сй да има над себе си власт. [...] Академията на науките трябва да бъде абсолютно независима от всякаква власт, защото когато Академията на науките зависи от дадена власт, тя от Академия на науките може да се преобърне в друга академия: да се издават такива науки, да се поддържат такива тези, каквито в дадено време са полезни за дадена власт [...]”*

Наука не знае над себе си никаква власт, не знае никаква подчиненост [...], но за честта на това високо учреждение, за честта на неговите големи заслуги пред нашето отечество, пред които всички ние, особено по-младите, трябва да преклоним глава — пред заслугите на основателите на това някогашно дружество — бих желал в комисията да се прередактира този член и Академията на науките да бъде творение на българския народ... да бъде дело, казвам, на българския парламент и да остане за бъдещите поколения да знаят, че този парламент в знак на признателност към заслугите на това наше ученолюбиво дружество, го прогласи и тури да служи за начало на бъдещата Българска академия на науките”. (25)

В пленарно заседание законопроектът се разисква член по член и се правят незначителни корекции. На 16 декември 1911 г. Законът за БАН се гласува и приема с болшинство на трето четене. Утвърден е с Указ на Н.В. Цар Фердинанд от 27 януари 1912 г. и е обнародван в “Държавен вестник”, бр. 25 от 1 февруари 1912 г.

Така официално се утвърждава по законов път един акт, идеята за който е отдавна проучвана и обсъждана, зрееща в мислите и възжеланията на основателите на БКД. Обстоятелството, че по това време Ив. Евстр. Гешов е премиер и министър на външните работи, както и че по-голяма част от неговия кабинет са членове на БКД (С. С. Бобчев, Т. Теодоров, П. Абрашев, А. Франгя и др.) улеснява това държавническо решение. Самият Гешов винаги е отчитал необходимостта от държавна намеса и помощ за научната институция. Това е още едно доказателство, че макар и автономна институция, Академията е свързана пряко с държавата, за чието стопанско и културно въздигане работи.

Представените документални извори по безспорен начин потвърждават решаващата роля и заслугите на Ив. Евстр. Гешов за израстването на Българското книжовно дружество и изграждането на Българската академия на науките като единствена и най-голяма научна и обществена институция в България. Делата на този изключителен родолюбец ни напомнят, *“че отново, както преди едно столетие, е време на НАЧАЛО, че днес всички ние сме изправени пред необходимостта да изграждаме съвременна динамична и просперираща България”.* (26)

Б Е Л Е Ж К И

- (1) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 740; Антон Ст. Каблешков (6 октомври 1856 — 29 ноември 1917). Юрист, действителен член на БКД и БАН (1898).
- (2) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 257.
- (3) Пак там.
- (4) Иван Евстратиев Гешов (8 февруари 1849 — 11 март 1924). Български политик, дипломат, banker — финансист, общественик, меценат, публицист и учен. Министър — председател на България (1911-1913). Председател на Българското книжовно дружество (1898-1911) и пръв председател на Българската академия на науките (1911-1924).
- (5) Петко С. Каравелов (5 април 1843 - 6 февруари 1903). Политически и държавен деец. Действителен член на БКД (1894).
- (6) НА БАН, цит. а.е.
- (7) Илия С. Бобчев (1873 — 9 октомври 1936). Юрист и литературен деец.
- (8) *Бобчев, Илия С. Кой е Иван Евстратиев Гешов?*, 1908 г., Пловдив
- (9) Марко Д. Балабанов (1837 — 16 юни 1921). Юрист, общественик и книжовник. Действителен член на БКД и БАН (1884).
- (10) Георги Т. Данаилов (3 май 1872 — 22 октомври 1939). Икономист, юрист, общественик. Действителен член на БКД и БАН (1901);
Владимир Д. Моллов (4 юли 1873 — 29 април 1935). Юрист, общественик, действителен член на БКД и БАН (1906).
- (11) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 257.
- (12) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 263.
- (13) Иван Пеев Плачков (7 януари 1864 — 16 август 1942). Филолог, публицист, действителен член на БКД и БАН (1900) и секретар на БАН (1911 — 1939).
- (14) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 740.
- (15) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 758.
- (16) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 301.
- (17) В. “Дневник” от 5 март 1911 г.
- (18) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 740.
- (19) В. “Мир” от 8 март 1911 г.
- (20) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 299.
- (21) Константин Иречек (12 юли 1854 — 10 януари 1918). Историк, общественик. Действителен член на БКД (1884) и почетен член на БКД и БАН (1898).
- (22) НА БАН, ф. 3к, оп.1, а.е. 1149.
- (23) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 299.
- (24) Дневници на XV ОНС.
- (25) Пак там.
- (26) Из слово на Димитър Паница, произнесено на Тържествено събрание на БАН по повод 150 годишнината на Ив. Евстр. Гешов.

СЪВМЕСТЕН ПРОЕКТ НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА И НАУЧНИЯ АРХИВ НА БАН

Даниела Атанасова, Габриела Йончева, Дарина Илиева

Проектът на академичните звена Научен архив и Централна библиотека на Българската академия на науките “Изработване на художествено-документален албум по творби на Феликс Каниц” е добър повод отново да се обърнем към личността и значимото дело на този голям приятел на България. Целта на проекта е да се представи на българската и на европейската общественост творчеството на Феликс Каниц — австро-унгарски изследовател, етнограф, географ, археолог, художник-график, журналист и автор на пътеписи. Той е личност с осезателно присъствие в историята на България и Балканите от втората половина на ХУХ век, с големи заслуги за развитието на българската култура и наука и за приобщаването на България към европейския културен модел. Съчетавайки познания и опит, Каниц отдава целия си талант да покаже на света красотата на България и бита на българите, да изтъкне значението за тогавашна Европа на земите, през които минава.

Кой е Феликс Каниц и познават ли заслугите му днес в България и в Европа? Политическите събития в европейския югоизток след Кримската руско-турска война през 1856 г. поставят Балканите в центъра на вниманието на Австро-унгарската империя като обект за евентуална експанзия. Ето защо интересът към делото на изследователя Каниц е много голям още тогава. В българската възрожденска преса след 1861 г. срещаме съобщения и преводни статии от и за Каниц, оценки на съвременници за неговия принос към материалната и духовната култура на българите (във вестниците “Въсток”, “Независимост”, “Македония”, “Свобода”, както и в списанията “Български книжици”, “Периодическо списание”, “Читалище” и др.). През 1902 г. по повод на 73-годишнината от неговото рождение в „Периодическо списание на БКД” излиза статия за личността и заслугите на Каниц към българския народ и българската наука. (1) Не случайно е наречен в съвременния печат “Откривател на България” и “Колумб на Балкана”. (2)

Ф. Каниц е роден в град Пеща, Унгария, през 1829 г. (3) в богато еврейско семейство. Надарен с качествата на великолепен художник, едва тринадесетгодишен, през 1842 г. завършва специализирано художествено училище. Следващата година Каниц започва работа като гравьор-практик в литографски институт. Заминава за Виена през 1847 г., за да продължи образованието си и да работи като гравьор при Едвард Зингер. Знанията си по история на изкуствата усъвършенства в различни училища в Мюнхен, Нюрнберг, Дрезден и Париж, но не изоставя дейността си като илюстратор. До края на живота си е постоянен спътник, специален кореспондент или художествен редактор на “Илюстрирте цайтунг”, Лайпциг. Тази чест му е оказана заради неговата необикновена ерудиция и широка образованост. Като художник-кореспондент той придружава император Франц Йосиф и императрица Елисавета по време на пътуването им в Северна Италия през 1856—1857 г., в резултат на което излиза специална притурка с негов текст и 42 рисунки.

От 1858 г. Феликс Каниц започва своята научноизследователска дейност на Балканите. Обхожда Босна, Херцеговина, Далмация и Черна гора, където по това време избухват въстания. Остава многобройни скици и рисунки за живота и бита на тези народи. Научните си съобщения изпраща в Императорската кралска академия във Виена. Той е член-кореспондент на географските дружества в Дрезден, Санкт Петербург, Берлин и Виена, попечител на Музея на търговията и член на дирекционния съвет на Клуба на науките (Виена), а от 1878 г. е съветник на император Франц Йосиф I.

През 60-те и 70-те години на XIX в. Феликс Каниц се посвещава на изследвания в българските земи. Финансова подкрепа за тази дейност той получава от своя научен патрон, известния славист Франц фон Миклошич, който успява да издейства държавна субсидия. Съпадението на научните интереси на Каниц с политическите интереси на Австро-Унгария се оказва важно. Управниците в Дунавската империя концентрират вниманието си върху Балканите, една недостатъчно изследвана територия.

Пътешествията му из българските земи продължават близо 16 години. През 1868 г. Каниц получава нова субсидия от Виенската академия, за да продължи изследванията по българските земи. Резултат от тези пътешествия са уникални трудове с исторически, етнографски и географски характер. За нас, българите, особено ценна е монографията на Каниц “Дунавска България и Балканът” (4), която е първи опит за представяне на България в образи. Невероятен гравьор и изключително прецизен картограф, с почти фотографска точност той рисува видяното, изработва карти на изминатите от него маршрути. Ф. Каниц пресича 18 пъти Стара планина, за да може подробно да опише земите между Дунав и Балкана, Розовата долина, Софийското поле и черноморското крайбрежие. Изключително точна е картата на Дунавска България, в която по негови думи (5) коригира всички допуснати грешки от други европейски изследователи и пътешественици като Ами Буе, Хайнрих Бард, Огюст Викенел, австрийския консул фон Хан, Хайнрих Киперт и др. (6) Работата на Каниц като картограф е прецизна до такава степен, че руският генерален щаб препечатва картата и я използва във военните действия през Освободителната война 1877—1878 г. За нея той е награден от император Александър ъ̀ с ордена “Св. Станислав”, а по-късно е отличен и с ордена “Св. Анна” с брилянти. За същата карта през 1876 г. Каниц получава и златен медал на Световния конгрес на географите в Париж. Тя е използвана и на Берлинския конгрес от Великите сили за установяване на следвоенните граници на Балканския полуостров.

Феликс Каниц е първият изследовател, който определя самостоятелното място на българската култура. По време на пътуванията си през Северна България и Стара планина между 1860 и 1875 г. той проучва българските земи не само като географ и археолог, но прави и много ценни етнографски наблюдения, които помества в “Дунавска България и Балканът” и изобразява в картини. Приносът на Каниц за опознаването на бита, материалната и духовната култура на населението от предосвобожденската епоха трябва да се оцени и разгледа преди всичко в рамките на състоянието на българската етнографска наука по времето на тези пътешествия и издаването на съчинението му. (7) Можем само да съжаляваме, че той не е обходил и останалите български земи, за които би дал ценни наблюдения като учен и художник. (8)

Каниц участва и в обществения живот на българския народ и неговите борби. По време на Априлското въстание през 1876 г. пише поредица от статии в западните вестници в защита на българите. При посещенията си във Виена той неуморно изнася доклади, които дават представа на австрийците за положението на Балканите. Репортажите му за безчинствата по време на въстанието предизвикват съчувствието на европейската общественост към съдбата на българите. След Освобождението Каниц става свидетел на постепенното съвземане на българския народ и проследява първите стъпки на новоосвободената държава. Като член на настоятелството на Виенския “Ориенталски музей” в продължение на девет години той е попечител на млади българчета, подготвяни за български учители на финансова издръжка от Австрия. (9) Изследователските му пътешествия из Балканите продължават до 1889 г. За него големият български историк Васил Златарски пише: “Българският народ така също не остана чужд към заслужената оценка на книжовно- научната и обществена дейност на Каница... Учредителното народно събрание в 1879 г. в Търново го приброи в числото на ония “лица, които са сторили добро на българския народ”, и събранието по решение от 24 март с.г. телеграфически изказа Каницу своята благодарност и признателност.” (10) Малко по-късно и княз Александър I Батенберг го отличава с орден “Св. Александър” II ст. (1883 г.)

Заслугите на Каниц към българския народ и младата българска наука са високо оценени и през 1884 г. той е избран за почетен член на Българското книжовно дружество (днес Българска академия на науките). (11) Умира на 5 януари 1904 г. във Виена. (12)

Феликс Каниц завещава архива и библиотеката си на Академията, които постъпват на части през 1929 и 1936 г. Изпратени са от изпълнителя на завещанието, неговия племенник Жак Каниц, чрез посредничеството на българските легации във Виена и Будапеща. (13)

Личната библиотека на Феликс Каниц е обособена като самостоятелна колекция и е една от уникалните, самобитни и ценни библиотечни сбирки в Централната библиотека на Българската академия на науките.

Библиотеката наброява 836 тома литература, изключително разнообразна както по вид, така и по съдържание, език и хронологични граници на публикуване. Най-значителен е броят на книгите — 607 тома, следвани от отпечатъците — 225 и 4 албума, един от които е демографски (14).

Архивният фонд на Ф. Каниц в основната си част съдържа илюстративни материали. Това са 34 прекрасни акварели от България, изработени от художниците Л. Е. Петровиц, А. Ригер и др. по оригинални скици на Каниц (15); моливни рисунки на местности, градове, исторически паметници, битови сцени, национални облекла от България, Сърбия и др. страни. Запазени са етюди от упражнения на Каниц, вероятно като студент в Художествената академия. Фондът съдържа и много оригинални гравюри, фотографии и литографии с исторически и жанрови сюжети, а също и на европейски градове, главно от Австро-Унгария, копия на антични паметници и др.

Във фонда са портретите и груповите снимки на Екзарх Антим I, княз Дондуков-Корсаков, митрополитите Иларион, Авксентий и Паисий, Стефан Караджа, Ильо Войвода, Г. С. Раковски, Филип Тотю, Хаджи Димитър, Панайот Хитов и др.

Запазени са и множество илюстрации от английски, немски и други вестници и списания от средата на ХѸХ век, в някои от които Каниц е сътрудничил.

Книжовната дейност на фондообразователя е представена чрез ръкописа “Княжество България в миналото и настоящето” — допълнителен том към труда му “Дунавска България и Балкана”. (16) Тук могат да се отнесат и запазените пътни бележки на Каниц с описания и скици на паметници, копия от надписи и други негови проучвания.

Обработеният фонд е непълен, от него липсва важна част — кореспонденцията на Каниц. Предполага се, че след заминаването на Геза Фехер (17) от София оставените от него книжа на Каниц са били изгубени. (18) Липсват и документи, отнасящи се до биографията му.

Въпреки непълнотата на фонда тази безценна колекция от акварели, рисунки, скици, карти, фотографии и ръкописи на Феликс Каниц продължава да предизвиква интереса и вниманието на изследователите. По най-различни поводи в научни издания и в пресата през годините са публикувани материали за Каниц, но нито един от тях няма претенцията за пълно и задълбочено проучване на живота, творчеството и заслугите на учения. (19)

Целите на изследователския проект “Художествено-документален албум по творби на Феликс Каниц” на Научния архив и Централната библиотека на БАН, спечелил субсидия от фонд “Научни изследвания”, напълно съвпадат с дейността на академичните звена за опазване и популяризиране на българското културно-историческо наследство.

Богатата документална база на НА на БАН дава възможност за засилване на научно-изследователската и публикационната дейност. Работата по съвместни проекти със сродни институции у нас и в Европа допринася за обогатяването на документалния академичен масив и неговото представяне пред широката общественост. От особена важност е, че в Научния архив на БАН се съхранява личният архивен фонд на известния пътешественик и учен Феликс Филип Каниц, което определя и водещата му роля в съвместния проект. Във връзка с предстоящата 185-годишнина от рождението му се подготвя издаването на албума.

Научните цели и задачи на Архива в съвместния проект са: целенасочено издирване на нови извори в наши и чужди хранилища и библиотеки, съдържащи данни за жизнения път и делото на Каниц; изучаване на художествените образи и книжовното творчество на Каниц като елемент от българското културно наследство; издирване на неизвестни изобразителни материали, публикувани от него в чуждия периодичен печат; подбор, експертиза, идентифициране, систематизация и описание на новокомплектуваните и на вече въведените в научен оборот документи; презентация на готовия продукт.

Културното наследство, съхранено в Научния архив на БАН, днес се вписва отлично в международните приоритети на европейската наука и култура. В Европа съществува ясна тенденция за дигитализиране на документалните паметници. В тази насока действат няколко важни програми на Европейския съюз, ориентирани към създаването на обединена европейска дигитална библиотека, и особено нейното подразделение — дигитална библиотека с научно съдържание.

Участието на Централната библиотека на БАН в проекта е създаване на база данни с художествени произведения и документи от архива на Каниц. Резултатите ще бъдат публикувани на сайта на ЦБ на БАН www.cl.bas.bg.

Една от насоките на научно-приложната дейност на ЦБ е опазване на културно-историческото наследство чрез внедряване на разработената автоматизирана информационна система за изграждане на електронни каталози, паспорти, инвентарни книги, архиви и др. — АИС BASLIB, при съвременен документирани на книги, периодика, старопечатни издания, художествени произведения, архивни документи, мемориални обекти и др. (20)

В резултат на проекта ще бъдат събрани обобщени, дигитализирани и публикувани в книжно тяло много нови знания за живота и творчеството на Феликс Каниц, връзката му с националната идентичност на българите и на балканските и европейските народи.

С въвеждането в научен оборот на художествено-документалното наследство на Каниц ще се решат множество въпроси, свързани с мястото, ролята и делото му в европейското културно пространство. Документалните източници, представени традиционно и дигитално, ще провокират разработването на многобройни изследователски задачи в различни области. Получените резултати ще предизвикат сериозен интерес не само сред българската научна колегия, но и в широк европейски контекст ще увеличат възможностите за бъдещи интердисциплинарни проучвания.

Б Е Л Е Ж К И

- (1) ПСп, т. 63, С., 1902, с. 463 — 467.
- (2) НА БАН, ф. 156 “Петър Миятев”. Доклад по повод 130 г. от рождението на Ф. Каниц.
- (3) Градовете Буда и Пеща се обединяват през 1873 г.
- (4) Първите два тома излизат от печат през 1875 и 1877 г., а том III през 1879 г.
- (5) *Каниц, Феликс*. “Дунавска България и Балканът”, т. I, С., 1995 г., с. 121 — 122.
- (6) Ами Буе — френски геолог и изследовател, автор на първата етнографска карта на Балканиите; Хайнрих Бард — немски историк, географ и пътешественик; Огюст Викенел — френски геолог, изследовател и пътешественик, един от членовете на научната експедиция на Ами Буе на Балканите; фон Хан — австрийски консул в Янина, изследовател на албанците и техния език; Хайнрих Киперт — немски географ.
- (7) Г. С. Раковски поставя основите на българската етнографска наука със своя “Показалец” (1859 г.). По същото време Л. Каравелов издава в Москва богатите с наблюдения на народния бит “Памятники народного быта болгар” (1861 г.). Могат да се споменат и имената на Ив. Богоров, Ст. Захариев, М. Дринов, П. Р. Славейков, Ц. Гинчев и много други с широки етнографски интереси.
- (8) *Романска, Цв.* “Феликс Каниц за етнографията на българите.”. НА БАН, ф. 1, оп. 1, а.е. 456.
- (9) *Златарски, В.* “Феликс Ф. Каниц”, Летопис на БКД, кн. IV, 1904 г., с. 114.
- (10) Пак там, с. 114.
- (11) НА БАН, ф. 1к, оп.2, а.е. 27.
- (12) НА БАН, ф. 11к, оп.3, а.е. 659.
- (13) НА БАН, Дело на фонд 6 к.
- (14) АЛБУМ от графическа статистика. Състояние на населението според преброяването на 1 януари 1893. София, 1896. 36 табл.; Отпечатъците са статии от научни сборници, списания и дори вестници като например от *Revue internationale de sciences, Paris; Memoires de la Societe d'anthropologie de Paris, Paris; Revue de l'histoire des religions, Paris; Neue militarische Blatter, Berlin; Mittheilungen der geographischen Gesellschaft, Munich; Deutsche Rundschau, Berlin; Zeitschrift fur Ethnologie, Leipzig; Geographische Mittheilungen, Stuttgart; Известия Имперского русского географического общества, С.-Петербург; Географија независне княжевине Србије, Београд; Гласник сребског ученог друштва, Београд; Српски етнографски зборник, Београд; Периодическо списание на Българското книжовно дружество, Браила; Български преглед, София и т.н.*

Освен негови издания, в библиотеката на Ф. Каниц срещаме и други заглавия като: **ТЕОФИЛАКТ. Живот, деяния и кратко изложение за чудесата на Св. Отец Климент, български архиепископ. Средец, 1885. 40 с.; ЛЮДСКАНОВ, А. П. Капитулациите. Средец, 1885, 51 с.; КОРЕСПОНДЕНЦИЯ по българските работи. Представена в двете камари на англ. парламент в 1881 г. Виена, 1884. 196 с. и т.н.**

- (15) *Велева, Д.* “Архивни фондове и сбирки в БАН”, Известия на Архивния институт, т. I, 1957 г., с. 137.
- (16) НА БАН, ф. 6к, а.е. 4.
- (17) Геза Фехер е унгарски историк, дописен член на БАН (1943 г.). Работи в България от 1922 г. до 3 септември 1944 г. Написва книга за Ф. Каниц и е негов първи биограф (Будапеща, 1932 г.). Тази книга е публикувана четири години по-късно в България.
- (18) В предговора на книгата на *Г. Фехер* “Феликс Ф. Каниц — живот, пътувания и научно дело” Ст. Романски пише, че архивът на Каниц (има предвид писмата) е предаден от наследниците му на Г. Фехер.
- (19) *Киселов, Г.В.* Феликс Каниц (по случай 73-годишнината му). ПСп, кн. 63, 1902 — 1903, с. 463 — 467; *Мавродинов, Н.* Феликс Каниц като изследвач на български и сръбски художествени паметници. *И Динев, П.* Към въпроса за отношението на българите към делото на Феликс Каниц. СпБАН, кн. 63, 1942 г., с. 91 и с. 117; *Златарски, В.* Феликс Ф. Каниц. Летопис на БКД, кн. 4, С., 1904, с. 110; *Фехер, Г.* Феликс Ф. Каниц — живот, пътувания и научно дело. С., 1936 г., 168 с.; *Романски, Ст.* България в образите на Феликс Каниц. С., 1939, 195 с.; *Лаков, Л.* Феликс Каниц и неговата оригинална карта на Дунавска България и Балкана, 1981; *Вълчев, Б.* Феликс Каниц — Колумб на Балканите. Сп. Наука, кн. 6, 2009, с. 68.
- (20) *BASLIB* е разработена в ЦБ на БАН с авторски права на Динчо Кръстев, Петър Първанов и Даниела Атанасова.

РИЦАРЯТ НА КУЛТУРАТА

Интервю на Стефка Хрусанова с д-р Тошо Дончев,
директор на Унгарския културен институт в София

Снимка Балаж Секейхиди©

Тошо Дончев, писател, преводач, социолог, член на Съюза на унгарските писатели. Роден в Будапеща през 1944 г. Следва в Будапеща и София. Дипломира се в Университета „Лоранд Йотвощ” (Будапеща), защитава докторската си дисертация в Института по социология на БАН (1984). В периода 1991—1994 е председател на Кръглата маса на малцинствените и гражданските организации на Унгария, а от 1995 до 1998 г. е председател на Българското републиканско самоуправление. От 1998 до 2000 г. е председател на Управлението за национални и етнически малцинства. С името му се свързват редица българо-унгарски проекти в областта на културата и образованието. През 1991 г. основава списание „Хемус”, през 1994 г. създава Фондация “Pro Schola Bulgarica”. Две от самостоятелните му книги („Българи от ново време”, 2000; „Прокълнатото щастие на леля Ица”, 2008) са издадени и на български език. От 2003 г. е почетен председател на Българския културен форум.

За досегашната му дейност българската държава го удостоява с множество високи отличия (Орден „Кирил и Методий”, 1990; Орден „Мадарски конник” — първа степен, 2000; Държавна награда „Св. Паисий Хилендарски”, 2003).

Кои са най-ранните данни за институционализирани българо-унгарски културни връзки, а именно: кога за първи път се уговаря спогодба между България и Унгария за създаването на културни институти, на лекторати по български и по унгарски език в двете страни?

През 2008 г. Унгарският културен институт отбеляза своята 60-годишнина. Според документите първата институционална връзка между двете държави е след политическите промени на 9.IX.1944 г. — през 1948 г. е подписан договор за културно сътрудничество и е открит Институтът. Като изследовател се занимавам с българо-унгарските културни връзки, по-точно с проблемите на българските преселници в Унгария. Има и по-ранни институционални връзки между двете държави, и лекторат. Известни са данните за д-р Димо Бойклиев, който заминава за Унгария и става лектор по български език и литература в Университета “Петер Пазман” в Будапеща. Той е съставител на първата антология на българската поезия на унгарски език още през 1938 г. Преводите прави заедно с Дьорд Фалуди. Подборът отговаря на естетическите изисквания и включва над 50 български поети. Димо Бойклиев основава Българския институт и Българската библиотека в Будапеща през 1938 г. с държавна субсидия. Може да се каже, че Димо Бойклиев е един вид основоположник на институционалното представителство на България в Унгария. Той работи в тясна връзка и с Посолството на България. След завръщането си в нашата страна той продължава своята унгаристична дейност с преводи на унгарска художествена литература заедно със съпругата си.

Явно по онова време още няма междудържавни договори за културно сътрудничество, но от архивни документи и от Марта Йенч, преводачка от български на унгарски, завършила българска филология в Унгария, научих, че баща ѝ, Арпад Йенч, е бил служител в Министерството на културата и вероизповеданията на Унгария и е отговарял за връзките на министерството с България. Той е знаел добре български език и е имал специален интерес към страната. Фактите не са напълно проучени досега и заслужават повече внимание. През 1942 г. той организира пътуване на Льоринц Сабо заедно с първата официална унгарска делегация в България. Тук Льоринц Сабо се запознава с много писатели, но превежда преди всичко стихотворения на Елисавета Багряна. (За него се знае, че е почитател на нежния пол и е обяснимо защо превежда точно нейни произведения.) Публикува и пътеписите си за България в унгарската преса.

Разбира се, и преди 1942 г. е имало официални връзки между двете страни. Отделни изследователи от Унгария са посещавали българските земи още през XIX век, например Феликс Каниц, Бела Ерьоди и др. Активна е дейността и на Адолф Щраус, пратеник на унгарската държава. Той е виден българист, освен това представител на унгарската ционистка организация. Архивът му не е проучен, а би трябвало. Убеден съм, че в този архив би следвало да има интересни материали от България.

Първият директор на Унгарския културен институт е Йозеф Бюдеи, който същевременно поддържа контакти и със Софийския университет. Той е изтъкнат българист, лексиколог, съставител на първите унгарско-български и българско-унгарски речници, на учебници. Дълги години това е един вид институционализирана връзка.

Вероятно Ви е известно, че най-пълната сбирка на унгарска литература в България се намира в Централната библиотека на Българската академия на науките. Знаете ли кои са най-големите колекции от българска литература в Унгария?

Имаше една крилата фраза, че унгарските интелектуалци са били, са или ще бъдат библиотекари. Започнах трудовата си дейност в Националната библиотека “Сечени” в края

на 60-те години като референт по литературата на славянските народи, разбира се, на първо място българския. Затова съм сигурен, че редовно са постъпвали по депозит всички книги от български автори, издавани в Унгария, също така и в оригинал. В Унгария имаха намерение да съберат всички унгаристични книги по света. Преди политическите промени имаше много добре развит междубиблиотечен обмен. Редовно получавахме книги от България. Доколкото зависеше от мен, стремях се да подбирам пълните издания на българските класици — и до 1945 г., и след това. Но за съжаление не мога да кажа какво е положението през последните 20 години. Зависи от депозита — много от издателствата не изпълняват задължението да изпращат необходимите екземпляри от новоиздадените книги.

Изключително богата сбирка от български книги има в бившата библиотека “Горки”, сега Национална библиотека за чужди езици, в която дълги години работеше Дьорд Сонди, който съвместно събираше художествена и научна литература от България. В двете библиотеки може да се открие богата българистична литература. Но напоследък постъпленията са нередовни, средствата за закупуване на книги са много по-малко.

Откога датира издаването на българска литература на унгарски език?

До политическите промени имаше договор за издаване на книги на двата езика на обменни начала. Тогава чуждата литература у нас се издаваше от издателство “Европа”, младежката литература от издателство “Мора”, научната литература — от издателството на Унгарската академия на науките. След това вече няма такъв профил. Но със сигурност мога да кажа, че масово, с малки изключения, преводна литература от български език издават издателството на Дьорд Сонди “Напкут” и българското самоуправление — чрез Българския културен форум като гражданска организация. Слава Богу, има и отделни публикации и на други издателства. Издателство “Европа” понастоящем се обръща по-скоро към български автори, които живеят и творят в западноевропейските страни. Трябва да признаем заслугите на Райна Симеонова Харгитаине, дългогодишна служителка в библиотеката “Сечени”, която подготвя българистична библиография и по нейни данни можем да установим колко български книги са преведени и издадени в Унгария.

Какъв е културологичният образ на българското малцинство и в частност на българските градинари в унгарската литература и изкуство?

През 1984 г. защитих дисертация за присъждане на титлата кандидат на философските науки на тема идентичността на българските преселници в Унгария — в по-широк обхват, освен градинари и търговци, новото поколение. След 1945 г. в Унгария идват да следват по-масово български студенти. Трудно може да се говори за българските градинари в по-ново време, защото все по-малко българи се занимават с традиционно и съвременно градинарство. Но според моите изследвания и проведени интервюта, опирайки се на печатни издания и филми, мога да кажа, че българското малцинство като стереотип в унгарското съзнание като цяло се ползва с положителен образ. Като изследовател не съм срещал нито една отрицателна реакция към българите. Градинарите носят добро име на България в Унгария. Българското малцинство, като организация и общност, освен личните качества и общата представа за българите, допринесе за моето избиране за председател на Кръглата маса на малцинствата в Унгария с пълен консенсус. После бях държавен секретар по малцинствените въпроси в първото правителство на Виктор Орбан. Освен лично, това е признание и на българската църква, училище, културен дом. Българите с всякакви специалности се ползват с добро име. Унгарците имат добра представа за българите, българското заедно с останалите малцинства се радва на положително приемане и образ.

В този кризисен период за света и за Европа как виждате бъдещето на българо-унгарските връзки, особено на основата на дейността на Унгарския културен институт в София?

Сега седя в друго кресло, отговарям за разпространението и популяризирането на унгарската култура в българските земи. На 1 май ще имам една година работен стаж като директор на Унгарския културен институт в София. В резултат на моите многобройни лични връзки, установени по време на проявите на института в столицата и в страната, в областта на литературата, музиката, изобразителните изкуства, науката, мога да кажа, че съм посрещан изключително положително от българските институции, от отделни лица, от унгаристите. Това се дължи, от една страна, на вековните добри връзки между двете страни и двата народа, на многото труженици на унгарската култура преди мен — от Йозеф Бьодей до временно управляващата института Дьорди Димитров — които допринесоха за разширяването и задълбочаването на културните връзки между двата народа.

Въпреки кризисния период, въпреки затрудненията виждам, че хората се отнасят с обич и разбиране към института. Миналата година проведохме много прояви с голямо посещение и медийно отражение — от Седмицата на унгарската култура през шестото издание на клавириния конкурс “Лист—Барток” до научните конференции. Унгарският културен институт е престижно място, където идват с желание писатели, издатели, художници, допринасящи с удоволствие за културните ни връзки. Смятам, че това е добра основа и в сегашните тежки от финансова гледна точка времена с желание и с труд могат да бъдат организирани интригуващи мероприятия на високо ниво.

Централната библиотека на Българската академия на науките винаги е имала тясно сътрудничество с Унгарския културен институт. Какво още според Вас бихме могли да направим за разширяване и за обогатяване на това сътрудничество?

Вие ще кажете какво бихме могли да направим. Посрещам със задоволство много хора с много идеи — получава се истински брейнсторминг. Предполагам, че Централната библиотека наистина разполага с богат фонд от унгарска литература (и на унгарски, и на български). Могат да се организират прояви и извън УКИ. Със сдружението “Българска книга” се разбрахме тази година в началото на декември (от 4-ти до 9-ти) във фокуса да бъде Унгария. Би било хубаво по същото време да се направи паралелно една изложба, представителна за книгоиздаването, от унгарски книги, научна литература — както при вас, така и в Националната библиотека “Св. св. Кирил и Методий”. Нека месец декември да бъде празник на унгарската книга и като съдържание, и като естетика, и като оформление — и в точните, и в хуманитарните науки. Унгария е малка страна, но има литература на световно ниво — има 15 Нобелови лауреати. Добре е да се покажат и техни книги, таланта на унгарския народ и различните научни школи. Празникът на унгарската книга може да се превърне в празник на унгарския дух и ум, еманация на нацията.

Наскоро — в Деня на унгарската култура 21 януари — получихте високото отличие “Рицар на културата” за особени заслуги в развитието на българо-унгарските културни връзки, за което редколегията на информационния бюлетин на ЦБ Ви поздравява сърдечно. Моля Ви да разкажете за тази награда и за нейното учредяване.

“Рицар на културата” не е нито малтийски, нито религиозен орден. След смяната на политическия режим беше създадена фондация за културата на малките селища. Основната идея е не само в Унгария, а и в Карпатския басейн да има всеобщ подем на културата. Да се признае приносът и на унгарците в съседните страни, и в цял свят, като емигрантски общности (в Австралия, в САЩ). Целта на фондацията е да отличи заслугите на хората, допринесли за разпространението на унгарската култура в населените места, където живеят, и за задълбочаването на културните отношения с други народи. Аз съм първият българо-унгарец, удостоен с този орден. Въпреки че в България няма унгарско малцинство, кураториумът е оценил дългогодишната ми работа (освен в рамките на българското малцинство в Унгария) за разпространяване на унгарската култура в чужбина. Всяка година наградата се дава на 36 души, както и сега — от селищен преподавател до министър-председател, от библиотекар до

музикален изпълнител, до член на Шведската академия, т. е. широка палитра от специалисти в различни области. Заради приноса си към унгарската култура съответните лица получават орден “Рицар на културата” с грамота — едно духовно признание. Връчва се на красива празнична церемония, така, както се произвеждат рицари. Председателят на дванадесетчленния кураториум на фондацията Ференц Ник, бригаден генерал от запаса, със сабя ни посвети в рицарски сан пред копие от свещената корона на Св. Ищван, с военни почести и с културна програма. Тържеството се състоя в празничната зала на хотел “Роял — Каринтия” в Будапеща.

Издава се годишник с информация за удостоените с наградата и за дейността на фондацията, която оказва морално признание и насърчение на хората, продължаващи дейността си. Колективи от малки населени места номинират своите кандидати и кураториумът (съставен от културни дейци в различни области) избира наградените. Орденът се връчва всяка година на 22 януари, на духовния празник в Деня на унгарската култура, който се отбелязва в цялата страна от 1989 г., въпреки че е работен ден. На този ден в цялата страна се провеждат тържества и фондацията връчва отличията.

У мен тази награда предизвиква добро чувство (наред с българските ми отличия от 1990 г. насам — “Паисий Хилендарски”, “Мадарски конник”, “Кирил и Методий”). Тя показва, че фондацията гледа не само с тясно унгаристичен поглед, но признава и приноса към унгарската култура и българо-унгарските връзки. Наградени са доста хора от чужд произход, но досега не е имало отличен българин (българо-унгарец) и това много ме радва.

НОВИ КНИГИ: ПРЕВОДЪТ И УНГАРСКАТА КУЛТУРА

Йонка Найденова

Прево̀дът и унгарската култура

Колектив

С., изд. “Изток-Запад”, 2011. 334 с.

ISBN 978-954-321-957-5

И културата, и прево̀дът имат множество определения, като напоследък значенията им се разширяват и все по-целенасочено се заговаря за тяхната свързаност и проявления в международното общуване. Но как тази взаимовръзка се разполага в унгаро-български план, с оглед на взаимните прониквания и във времето? Какви са конкретните прояви, отделните случаи на превеждането, включително при преподаването на езика? Спомагат ли съпоставителните изследвания за създаването на подобри контакти и контексти? Влияе ли и доколко културата върху

характеристиките на езика и обратно — езикът върху културата? Каква е ролята на превода в историята на културите и културните връзки? Какви са лингвистичните, прагматичните и културологичните аспекти на превода, и възможностите те да се обединят? Какъв е прево̀дът като подбор и тълкувания, и вписва ли се и доколко унгарската литература в българското културно пространство?

Настоящият сборник е опит да се отговори на тези и други въпроси, като събира изследвания, писани по различен повод, на първо място във връзка с проведените два симпозиума под надслов „Култура и прево̀д (с оглед на унгарския език)“, съответно през ноември 2006 и юни 2011 г. Организирани от специалността „Унгарска филология“ при Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по класически и нови филологии, и с активното участие на Института за литература при БАН, също с партньорството на

Съюза на преводачите в България, тези форуми привличат с унгаристичната си насоченост изследователи и преводачи, критици и издатели, преподаватели и студенти. Представяват интерес и за по-широката читателска публика. И което е особено важно — подпомагат все по-настъпателното развитие на унгаристиката в България, създават мост в общуването на българисти и унгаристи от двете страни, иницирайки нови проучвания и дирения. В това отношение, може да се каже, сегашното издание е своеобразно продължение на сборника „Унгаристиката в България“ (2004), който също беше подготвен със съвместните усилия на специалисти и творци, посветили се на унгарската култура в България.

Включените 24 публикации в настоящата книга не изчерпват темата — нито в литературноисторически, нито в езиковедски или преводачески план. Но зад така формулираните въпроси и отговори се очертава проблематика, която ни отвежда по-близо до актуални проблеми на унгарската култура и превода. Както и до художествена продукция и преводачески опит/практики, които открояват взаимодействието между езици, литератури и култури, преодоляват културните граници, подпомагат срещата между езика и културата на Унгария и България, тяхното взаимно опознаване.

Изданието е снабдено с две приложения. Първото е библиография на преведените на български език книги на унгарски автори за десетгодишен период — от 2001 до 2011 г. включително, която продължава вече осъщественото и обогатява справочната литература. Второто се явява своеобразна поредица на университетската специалност „Унгарска филология“, която представя (под надслова „Унгарски тетрадки“ и в отделни брошури) разработваната от нея специализирана лексика и друга проблематика, важна с оглед на учебния процес и съпоставителните изследвания. Всички тези помагала, както и материалите в сборника, са достъпни в интернет.

НОВИ КНИГИ: ЦЕННОСТИТЕ НА СЪВРЕМЕННАТА БЪЛГАРСКА КУЛТУРА

Ценностите на съвременната българска култура

Красимира Байчинска

С., ИК „Гутенберг“, 2011. 275 с.

ISBN 978-954-617-123-8

В книгата се разкриват структурните и динамичните особености на ценностите в съвременната българска култура в рамките на системно-функционалния подход. Особено внимание е отделено на проблемите на стабилността и изменчивостта на ценностната система, ценностната криза, ценностната йерархия, ценностните доминанти и приоритети.

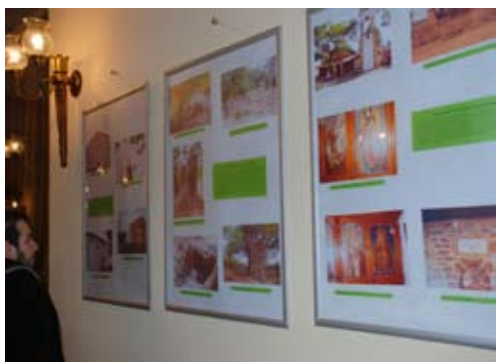
Друга важна черта на изследванията е използването на три перспективи: кроскултурна, социологична и личностно-индивидуална. Изложени са резултатите от четири емпирични изследвания на авторката, които обхващат повече от 2500 изследвани лица и са осъществени от 1993 до 2005 г. Анализирани са резултатите от първото кроскултурно изследване на ценностите на българската култура. Разгледани са още стабилността и изменчивостта на ценностите на българската култура в рамките на модернизиращата и консервативната тенденция. Направени са прогнози за ценностните доминанти на българската култура през 2015 г.

ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg

БЪЛГАРСКОТО ЦЪРКОВНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО В БЕЛОМОРИЕТО доц. Георги Митринов

През първата половина на ХХ век българското население в Беломорието и Одринско е подложено на унищожение — отначало от турската войска — при потушаване на Илинденско-Преображенското въстание от 1903 г. Тогава от 92 въстанали български села 68 са опожарени и разорени. Голяма част от населението им е избита. По данни на ВМОРО в Македония и Одринско по време на въстанието са опожарени общо 205 села, а броят на загиналите е над 5 000 души. Над 30 000 са бежанците в България. Част от селата, особено в Одринска Тракия, не се възстановяват.

По време на Междусъюзническата война от 1913 г. Източна (Одринска) Тракия е обезбългарена почти изцяло. Голяма част от българското християнско население, живеещо компактно в Одринско, Лозенградско, Бабаескийско, Визенско, Малкотърновско, Кешанско, Еносско, Малгарско, Узункюприйско, Чорленско,

Силиврийско, е избито, а близо 200 000 българи са прогонени от родните им места.

По време на Балканската война през 1912—1913 г. и най-вече на Междусъюзническата война през 1913 г. са опожарени 161 български села с близо 16 000 къщи. Оттогава има унищожени български села в Сярско, Ксантийско, Гюмюрджинско, Софлийско, които повече не се възстановяват.

Следват гръцките гонения на изконното местно българско население през 20-те години на ХХ век, в резултат на които Западна Тракия е окончателно обезбългарена. Голяма част от оцелялото българско християнско население в Егейска Македония — след гоненията и принудителното изселване през 20-те години — е прогонено през 40-те години на века, след края на Втората световна война и по време на Гражданската война в Гърция. В Егейска Македония оцелява само българското население, което приема официално да общува на гръцки език и да се самоопределя като гръцко. Днес, в началото на ХХI век в Източна (Одринска) Тракия са запазени и възстановени едва 4 български църковни храма, в големите градове Одрин и Истанбул. В Западна Тракия и Егейска Македония положението е по-различно, тъй като Гърция е християнска страна, във всяко оцеляло до днес бивше българско християнско село има църковен храм.

В резултат на новите политически реалности в Европа и на Балканите и особено след като България стана член на Европейския съюз, налице са по-добри условия за

културни връзки между нея и съседните държави. Вече могат да се правят проучвания, свързани с българското културно-историческото наследство в Турция и Гърция. Така със спомоществателството на родолюбивата фондация „Българска памет” с председател д-р Милен Врабевски беше финансирано изследване на българското църковно-историческо наследство в Източна (Одринска) и Западна (Беломорска) Тракия, както и в Егейска Македония. Резултат от проучвателската дейност са материалите, включени в настоящата фото-изложба. Представени са основно фотографии от разрушени или изоставени български църковни храмове в Беломорието. Целта на изложбата е да се припомнят някои забравени страници от новата българска история, свързани с трагичната съдба на българското християнско население в този регион. Разрушените църковни храмове са главно от несъществуващи вече български села, унищожени през Междусъюзническата война от 1913 г., като Баница, Лакос, Сярско; Габрово, Ксантийско; Съчанли, Манастир, Калайджи дере, Гюмюрджинско и др. Има църковни храмове като тези в с. Горно Броди, Сярско; Бутим, Неврокопско, които са изоставени и не са поддържани или възстановени по-късно. Други, като църквите в с. Гюреджик, Драмско, и с. Крушево, Димотишко, са оставени на доизживяване и не са действащи, или пък доскоро бяха използвани за стопански складове, както бившият униатски църковен храм в с. Каяджик, Софлийско.

Немалък е броят на запазените и подновени български църковни храмове, в които следите от българско присъствие обаче са унищожени, например църквите в селата Волак и Черешево, Драмско; Фрацене и Дутлия, Сярско; Еникьой, Ксантийско; Козлукьой и Калайджидере, Гюмюрджинско; Чобанкьой и Доган Хисар, Дедеагачко и др.

В процес на проучване са старите български църкви в Беломорието със запазени надписи и стенописи, като вече се публикуват материали за тях. Изложбата е едно връщане към българската история и към българското културно-историческо наследство зад граница.

На 1 февруари 2012 г. се чества 100-годишнината от приемането на първия Закон за БАН и преименуването на Книжовното дружество в Академия. Събитието беше отбелязано с тържествено събрание и изложба, организирана от Научния архив на БАН. На изложбата са представени уникални непубликувани документи, в които се проследяват стъпките, довели до приемането на Закона за БАН, общественият и международният отзвук на събитието и ролята и приносът на големия родолюбец, общественик, политик и учен Иван Евстр. Гешов.

ПРЕДСТОЯЩИ ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2012)

Стефка Хрусанова, E-mail: hcrusanova.st@cl.bas.bg

2 февруари

95 г. от рождението на ДИМИТЪР СИМЕОНОВ АНГЕЛОВ (02.02.1917—24.12.1996), историк-медиевист и византолог.

Академик (1979).

2 февруари

85 г. от смъртта на ПЕТЪР ИВАНОВ ИВАНОВ (10.1847—02.02.1927), поет и книжовник.

Редовен член (1884).

2 февруари

160 г. от рождението на АТАНАС ТРИФОНОВ ИЛИЕВ (02.02.1852—12.02.1927), книжовник, етнограф, фолклорист и общественик.

Действителен член (1900).

4 февруари

10 г. от смъртта на ХРИСТО ГЕОРГИЕВ КОРТЕНСКИ (18.06.1924—04.02.2002), машинен инженер.

Член-кореспондент (1984). Помощник-председател на БАН (1976—1988).

4 февруари

20 г. от смъртта на ХРИСТО АНГЕЛОВ ХРИСТОВ (09.01.1915—04.02.1992), историк.

Академик (1974).

7 февруари

115 г. от рождението на **НИКОЛА ГЕОРГИЕВ ДОЛАПЧИЕВ** (07.02.1897—08.11.1966), юрист, дипломат.

Редовен член (1941, изключен 1948, възстановен 1991). Подпредседател на БАНИ и БАН (1944-1948).

7 февруари

115 г. от рождението на **РОМУАЛД ЦЕБЕРТОВИЧ** (07.02.1897—15.01.1981), полски хидротехник.

Чуждестранен член (1952).

8 февруари

70 г. от рождението на **АЛЕКСАНДЪР КРУМОВ ПОПОВ** (08.02.1942), електрохимик.

Академик (2008).

8 февруари

80 г. от рождението на **БЛАГОВЕСТ ХРИСТОВ СЕНДОВ** (08.02.1932), математик, държавен и обществен деец, дипломат.

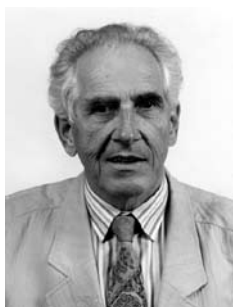
Академик (1981). Заместник-председател (1980—1988), главен научен секретар (1982—1988) и председател на БАН (1988—1991).

8 февруари

70 г. от рождението на **НИКОЛАЙ КОНСТАНТИНОВ ЦАНКОВ** (08.02.1942), дерматолог, венеролог.

Член-кореспондент (2008).

9 февруари

85 г. от рождението на **ЖАН КЮИЗЕНИЕ** (09.02.1927), френски социален антрополог, етнолог.

Чуждестранен член (2001).

11 февруари

60 г. от смъртта на **МАТИЯ МУРКО** (10.02.1861—11.02.1952), словенски езиковед-славист, етнолог.

Чуждестранен член (1926).

12 февруари

85 г. от смъртта на **АТАНАС ТРИФОНОВ ИЛИЕВ** (02.02.1852— 12.02.1927), книжовник, етнограф, фолклорист и общественик.

Действителен член (1900).

12 февруари

60 г. от смъртта на **КОНСТАНТИН НИКОЛОВ ПЕТКАНОВ** (29.11.1891— 12.02.1952), писател.

Редовен член (1945).

14 февруари

105 г. от рождението на **ЕМИЛИЯН СТАНЕВ (НИКОЛА СТОЯНОВ СТАНЕВ)** (14.02.1907—15.03.1979), писател.

Академик (1974).

14 февруари
85 г. от рождението на **ТОДОР ДИМИТРОВ ХРИСТОВ** (14.02.1927),
географ.
Член-кореспондент (1997).

15 февруари
135 г. от смъртта на **РАЙКО ИВАНОВ ЖИНЗИФОВ** (15.02.1839—
15.02.1877), поет, публицист, общественик и преводач.
Дописен член (1870).

15 февруари
110 г. от рождението на **ВАСИЛ ТИНЕВ ЦОНЧЕВ** (15.02.1902—30.05.1981),
лекар-интернист.
Член-кореспондент (1967).

16 февруари
85 г. от смъртта на **ИВАН ЮРЕВ БАСАНОВИЧ** (23.11.1851—16.02.1927),
хирург, антрополог и етнолог, обществено-политически деец.
Действителен член (1902).

16 февруари
150 г. от рождението на **ЮРДАН ИВАНОВ МИРЧЕВ** (16.02.1862—
12.03.1907), икономист, публицист и библиограф.
Действителен член (1900). Ковчежник на БКД (1905—1907).

18 февруари

15 г. от смъртта на ПАНТЕЛЕЙ ЙОРДАНОВ ЗАРЕВ (11.11.1911—18.02.1997), литературен теоретик, историк и критик, обществен и държавен деец.

Академик (1967). Заместник-председател на БАН (1968-1988).

20 февруари

75 г. рождението на ДАНАИЛ ГЕОРГИЕВ БОНЧЕВ (20.02.1937), химик-теоретик. Член-кореспондент (1995).

20 февруари

75 г. от смъртта на ДИМИТЪР СТОЯНОВ ТОНЧЕВ (26.10.1859—20.02.1937), юрист, обществено-политически и държавен деец.

Действителен член (1900).

22 февруари

20 г. от смъртта на ПЕТЪР НИКОЛОВ ДИНЕКОВ (17.10.1910—22.02.1992), литературен историк и критик, фолклорист.

Академик (1967).

22 февруари

190 г. от рождението на ЛЕВ АЛЕКСАНДРОВИЧ КАВЕЛИН (АРХИМАНДРИТ ЛЕОНИД) (22.02.1822—22.10.1891), руски писател и археограф — литератор, библиограф, археолог, етнограф.

Чуждестранен член (1884).

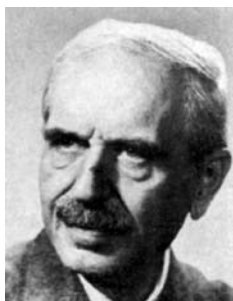
23 февруари

135 г. от рождението на ПШЕМИСЛАВ ДОМБКОВСКИ (23.02.1877—18.12.1950), полски юрист.

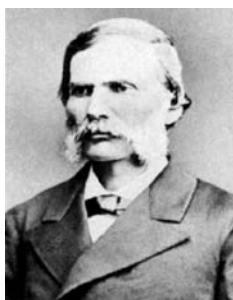
Чуждестранен член (1929).

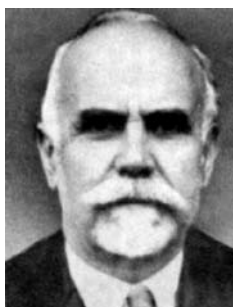
23 февруари
30 г. от смъртта на АСЕН ВАСИЛЕВ ЛАЗАРОВ (23.02.1905—23.02.1982),
ентомолог.
Член-кореспондент (1971).

24 февруари
130 г. от рождението на СТОЯН МАРИНОВ РОМАНСКИ (24.02.1882—
26.02.1959), езиковед-славист, етнограф, литературен историк и
библиограф.
Действителен член (1929). Секретар на БАН (1941—1942).

26 февруари
120 г. от смъртта на ГЕОРГИ АТАНАСОВИЧ (10.03.1821—26.02.1892),
лекар, общественик.
Дописен член (1881), почетен член (1884).

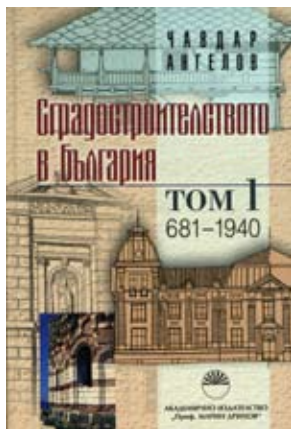
27 февруари
145 г. от рождението на ЖЕКО СПИРИДОНОВ ХАДЖИВИЧЕВ
(27.02.1867—20.07.1945), скулптор.
Извънреден член (1945).

27 февруари
65 г. от смъртта на СТЕФАН ЮРИНИЧ (03.11.1855—27.02.1947), зоолог,
обществен и културен деец.
Действителен член (1900), след завръщането му в Хърватия — отново
дописен член (1914).

**КНИГИ ОТ АКАДЕМИЧНОТО ИЗДАТЕЛСТВО “ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ”,
ПОСТЪПИЛИ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН**

АНГЕЛОВ, Чавдар. Сградостроителството в България : Т. 1 681-1940 / Проф. д-р арх. Чавдар Ангелов. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 251 с. : с ил. ; Резюме на англ. ез. 248-251 ; Бележки под линия
ISBN 9789543224609

System number [000201103]

В книгата последователно са разгледани развитието на сградостроителството и строителната техника в България в областта на архитектурното наследство от края на VII до средата на XX век — от създаването на българската държава до Втората световна война. Направени са и обосновани предложения за периодизация на този процес, проучени са връзките му с явления от обществено-политическо и културно-историческо естество. Отбелязани са външните влияния, които определят сградостроителството в България, но и нашето въздействие , упражнено навън.

БЪЛГАРСКА академия на науките. Населението на България в началото на XXI век : Състояние и тенденции / Чл.-кор. проф. д-р Атanas Атanasов и др. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 492 с. : с ил. ; Резюме на англ. ез. 488-491 ; Библиогр. с. 476-487

ISBN 9789543224456

System number [000201350]

Книгата представя многостранния демографски профил на България, очертал се през първото десетилетие на XXÿ в. Направени са тематични изследвания в по-нова и различна епоха на социално-икономическото и технолoгично развитие. Новата епоха носи белезите на бързия и неотвратим процес на демографския преход при силен спад на раждаемостта и смъртността в протекание на десетилетия, докато 90-те години на миналият век при ниска раждаемост започва нарастването на смъртността и небила

емиграция. Началото на XXI в. Е време, когато България ежегодно губи от 5 до 2 на 1000 души от населението си. Страната заема едно от първите места в Европа по нарастващо възрастно население и отрицателен естествен и механичен прираст, като на последния се дължи 1/3 от спада в броя на населението. Съществено място заемат преценките за качествено възпроизводство на населението при продължаващият темп на числения му спад и остаряване, като се очертават перспективите за устойчиво развитие.

МАФЕЗОЛИ, Мишел. Ритъмът на живота : Вариации на постмодерни теми / Мишел Мафезоли ; Прев. от фр. ез. Симеон Ангелов Ангелов. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2011. — 176 с. : с ил. ; Бележки под линия ; Именен показалец с. 171-175

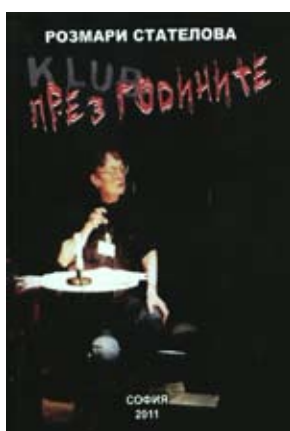
ISBN 9789543224692

System number [000201097]

От една страна, отдръпване от политиката, безпомощност на модерното знание и на интелектуалците. От друга — настаняване на Мрежата, завръщане на кланове, царството на реалити шоу по телевизията, татуирани и украсени с дранкулки пробити тела. Ново варварство? Напротив. Отвъд екстремните прояви на преобръщане на ценностите ни кани да преоткрием ритъма на живота в най-скъровените дълбини на живяното от нас. Срутването на идолите на

Разума, на Историята, на Прогреса ни отваря пътя към другостта, ежедневието, към определено анархичното отношение. Свързването на архаичното с най-новата техника дава възможност нашето въображаемо да възобнови връзките си със сетивното. Скъсвайки с черно-бели заблуди за публичното и частното, нашето Аз на корените и номадизма, на нацията и космополитизма се преоткрива в своята множественос.

Как, настанени „между два полюса”, да започнем да мислим идентичността си? Разшифровайки древните идеологии съвременната цензура като постмодерни парадокси привличайки на помащ Платон, Нитше и митовете от днешния ден, автора ни преподава Дионисиев урок по „весела наука”.

СТАТЕЛОВА, Розмари Константинова. През годините. Розмари Стателова на 70 години / Розмари Константинова Стателова — София : БАН. Институт за изследване на изкуствата, 2011. — 191 с. : с ил. ; сн. материал ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 142-180

ISBN 9789548594318

System number [000198336]

Сборникът има за цел да представи професионалната биография на доктора на изкуствознанието Розмари Стателова — изтъкнат изследовател на музиката и музикалната култура с етномузиколожка и културологична ориентация.

**НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА
БАН**

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

АЛБАХАРИ, Давид. Най-хубавите разкази / Давид Албахари ; Подбор и предг. Михайло Пан-
тич. — Пловдив : Унив. изд. Паисий Хилендарски, 2010. — 158 с.

ISBN 9789544236120

System number [000155498]

АЛЕКСАНДРОВА, Надежда. “Аз нося вашето смирение ...” : Книга за Николай Лилив /
Надежда Александрова. — София : Нов български университет, 2009. — 367 с. : Рез. на бълг.
и англ. ез.

ISBN 9789545355530

System number [000153694]

АЛИ, Тарик. Книга за Саладин / Тарик Али ; Прев. от англ. ез. Мария Чайлд. — София : Унис-
корп, 2006. — 432 с.

ISBN 9789543300556

System number[000155476]

АНДОНОВ, Добрин. Змия на каишка / Добрин Андонов. — Шумен : Славчо Николов и сие,
2010. — 67 с.

ISBN 9789542501701

System number [000157165]

АПОСТОЛОВА, Божана. Беше ли любов : Стихотворения / Божана Апостолова ; Рис. Румен
Жеков. — [София] : Факел, 2010. — 61, [2] с.

ISBN 9789544111687

System number [000155571]

АРЕТОВ, Николай. Българската литература от епохата на Националното възраждане / Николай
Аретов. — София : Кралица Маб, 2009. — 271 с.

ISBN 9789545330995

System number [000154972]

БАДЕВ, Бойко. Епически поеми / Бойко Бадев. — Велико Търново : Праксис, 2009. — 160 с.

ISBN 9789544930158

System number [000155492]

БАРИКО, Алесандро. Тази история : Роман / Алесандро Барико ; Прев. от итал. ез. Елена
Кирова, Иво Йонков. — София : Унискорп, 2009. — 303 с.

ISBN 9789543302413

System number [000154967]

БОЖИЛОВА, Веселина. Всичко възможно / Веселина Божилова. — Пловдив : Жанет-45,
2010. — 222 с.

ISBN 9789544916091

System number [000154958]

БОЧКОВ, Пламен Георгиев. “Ние” и “другите” : Студии по етнология / Пламен Бочков. — София : Нов български университет, [2009]. — 247 с.

ISBN 9789545355455

System number [000153700]

БУШКОВ, Александър. Завръщането на Пиранята : [Роман] / Александър Бушков ; Прев. Ива Николова. — [София] : Персей, 2008. — 479 с.

ISBN 9789549420838

System number [000154577]

БУШКОВ, Александър. Капан за Пираня : Роман / Александър Бушков ; Прев. Ива Николова. — [София] : Персей, 2008. — 351 с.

ISBN 9789549420968

System number [000154567]

БУШКОВ, Александър. Пираня сред вълци : Роман / Александър Бушков ; Прев. Ива Николова. — [София] : Персей, 2009. — 272 с.

ISBN 9789549420968

System number [000154572]

ВАЦОВ, Димитър. Опити върху властта и истината / Димитър Вацов. — София : Нов български университет, 2009. — 229 с.

ISBN 9789545355974

System number [000153387]

ВЛАДИМИРОВА, Катя Иванова. Стратегическо управление на човешките ресурси : Теория и практика / Катя Владимирова. — София : Нов български университет, 2009. — 440 с. : Библиогр. след всяка глава

ISBN 9789545355936

System number [000153729]

ВЪЛШЕБНИТЕ мигове от живота : Истински истории за съдбата, съвпаденията, смисъла и целта / Луиз Хей и приятели ; Състав. и ред. Джил Креймър ; Прев. от англ. Ирина Манушева. — София : Кибеа, 2009. — 303 с. : с ил.

ISBN 9789544744939

System number [000154714]

ГАВАЗОВА, Снежана Щерева. С вятъра : (по португалски хроники) / Снежана Гавазова. — [София] : Хрикер, [б. г.]. — 31 с.

ISBN 9789543490226

System number [000154854]

ГАСКОЙН, Бамбър. Кратка история на китайските династии / Бамбър Гаскойн ; Прев. от англ. Илия Илиев. — София : Унискорп, 2008. — 262 с. : с к. ; Азбучен показалец с. 255-262

ISBN 9789543301300

System number [000107484]

ГЕНЧЕВА, Габи. Рокля за двама : Разкази / Габи Генчева, Владо Любенов. — София : Ръжана-Ю, 2010. — 175, [1] с.

ISBN 9789549252712

System number [000154524]

ГЕОРГИЕВ, Румен Младенов. Кризата изисква системна промяна / Румен Младенов Георгиев. — София : Софттрейд, 2010. — 108 с. : с ил.

ISBN 9789543341061

System number [000155503]

ГИЛДИНЪР, Катрин. Прелъстяване : Роман / Катрин Гилдинър ; Прев. от англ. ез. Жени Кръстева. — София : Унискорп, 2009. — 504 с : Бележки с. 310 ; Библиогр. с. 323-325

ISBN 9789543302475

System number [000155486]

ГИЛПИН, Даниел. В търсене на познанието : Светът на природата / Даниел Гилпин ; Ред. Джейн Чапман и др. ; Прев. Зорница Карагеоргиева. — [София] : Рийдърс Дайджест, 2009. — 160 с. : с ил. ; Азб. показалец (с. 153-160) ; Авт. не отбелязан на загл. страница

ISBN 9789549935417

System number [000156294]

ГОГОЛ, Николай Василиевич. Мъртви души : Поема / Николай Гогол ; Прев. Димитър Подвързачов. — София : Вестникарска група България, 2009. — 239 с.

ISBN 9789549976229

System number [000156642]

ГОЛОВИНСКИ, Евгени Викторов. Научното любопитство : Епизоди от историята на природните науки и технологиите / Евгени Головински. — София : Нов български университет, 2008. — 346 с. : сн. ; Библиогр. с. 343-346

ISBN 9789545355370

System number [000153735]

ГОСПОДИНОВ, Георги. D. J. ; Апокалипсисът идва в 6 вечерта : Пиеси / Георги Господинов. — Апокалипсисът идва в 6 вечерта : [Пиеса] — Пловдив : Жанет-45, 2010. — 112 с.

ISBN 9789544915940

System number [000154881]

ГОЧЕВ, Олег. Стенописта - проблеми и предизвикателства / Олег Гочев ; Прев. Милена Кардалева, Албена Тодорова. — [София] : Национална художествена галерия, 2009. — 325 с. : с ил.

ISBN 9789549214765

System number [000156216]

ГРИГОРОВ, Григор. Комратското тефтерче / Григор Григоров. — София : ДТМ, 2010. — 63 с.

ISBN 9789549380088

System number [000154908]

ГРИМ, Вилхелм. Немски сказания : Т. 1 -2 / Братя Вилхелм и Якоб Грим ; Прев. и състав. Цочо Бояджиев. — София : Делта Ентъртеймънт ЕООД, 2010. — 330 с. — 261 с.

ISBN 9789549757347

ISBN 9789549757361

System number [000128644]

System number [000155702]

ДЕНЕВА, Вероника. Един друг живот : Роман / Вероника Денева. — Пловдив : Хермес, 2010. — 174 с.

ISBN 9789542608912

System number [000154799]

ДИМИТРОВА, Алексения. Отдел за убийства : Тайната история на секретна Служба 7, създадена през 1963 г. / Алексения Димитрова. — София : 168 часа ЕООД, 2010. — 175 с. : със сн. ; факс.

System number[000155608]

ДИМОВА, Женья. Ела и съдините : Роман / Женья Димова. — Пловдив : Жанет-45, 2009. — 172 с.

ISBN 9789544915919

System number [000155506]

ДОЙНОВ, Дойно Христосков. Хората, с които живях... / Дойно Дойнов. — София : Бул-Филм ; Златен змей, 2009. — 452, [1] с.

ISBN 9789549253818

System number [000154557]

ДОКТОРОУ, Едгар Лорънс. Езерото на Гмурците : Роман / Е. Л. Доктору ; Прев. ат англ. Людмила Колечкова. — София : Унискорп, 2006. — 263 с.

ISBN 954330081X

ISBN 789543300815

System number [000155560]

ДЪНОВ, Петър Константинов. Здраве, сила и живот / Петър Дънов ; Състав. Светла Балтова. — 2. прераб. и доп. изд. — Пловдив : Хермес, 2010. — 398 с. : с ил. +1CD-ROM ; Библиогр. показ. с. 394-398

ISBN 9789542609018

System number [000182756]

ДЪНОВ, Петър Константинов. Раждането на Новия свят : Изкуството да твориш с мисъл / Петър Дънов. — София : Кибеа, 2009. — 376 с.

ISBN 9789544745103

System number [000157184]

ЖЕЛЯЗКОВ, Иван. Кой сме ние? - Езикът, който говорим, ни показва това или коя е истината за българския народ / Иван Желязков ; Ред. Цано Цанов. — София : Българска книжница, 2009. — 55 с.

ISBN 9789543801497

System number [000123334]

ЖУРКОВ, Георги Николов. Гласът на кръвта / Георги Журков. — София : Рал Колобър, 2011. — 122, [1] с. : със сн. ; Библиогр. с. 116.

ISBN 9789549400960

System number [000155792]

ЗАД завесата на големите скандали : [Ч.] 2. — Русе : Ахат, 2009. — 302 с. : с ил.

ISBN 9789549664201

System number [000156146]

ЗАФИРОВА, Цвета. Стратегическо управление : Учебно помагало / Цвета Зафирова. — Варна : Наука и икономика ; Икономически университет - Варна, 2008. — 289 с. : с ил. ; Библиогр. с. 287-289

ISBN 9789542103660

System number [000157215]

ЗЕЛИНСКИ, Ърни. Наръчник на мързеливеца за постигане на успех : Как да получим каквото искаме, без да се убиваме от работа / Ърни Зелински ; Прев. от англ. Ирина Манушева. — София : Кибеа, 2009. — 296 с.
ISBN 9789544745189
System number [000153233]

ИВАН Славков-Батето. [Мемоари] : Т. 2. / Иван Славков ; Записал и обработил Георги Гъллов. — София : Труд, 2010. — 271 с.
ISBN 9545289678
System number [000154695]

ИВАНОВ, Христомир Николаев. Методическо ръководство за оценка на риска от поражения на мълнии : Съгласно стандарт БДС EN 62305-2 “Оценка на риска” / Христомир Николаев Иванов, Стефан Ангелов Гърков. — София : Слънце-3, 2010. — 62 с. : с табл.
ISBN 9789549199475
System number [000156472]

ИНТЕГРАЦИЯ на имигрантите : Европейски политики и национални практики : Научно изследване / Състав. и обща ред. проф. д-р Катя Владимирова. — София : Софттрейд, 2009. — 194 с. : граф. ; табл.
ISBN 9789543341009
System number [000154614]

ИСАЕВА, Елена Лвовна. Холестерол : цялата истина : Двумесечен оздравителен курс / Елена Исаева ; Прев. Татяна Ангова. — София : Бард, 2010. — 205 с. : с табл.
ISBN 9789546551207
System number [000155368]

ЙЕЙТС, Ричард. Пътят на промените / Ричард Йейтс ; Прев. Станислава Миланова. — София : Кибеа, 2009. — 335 с.
ISBN 9789544745127
System number [000154735]

ЙЕЛОХИМ, Испор. Работни дела / Испор Йелохим. — [Б. м.] : [Б. изд.], [б. г.]. — 129 с.
System number [000156415]

КАЛАЙДЖИЕВ, Ангел. Търговско право : Обща част / Ангел Калайджиев. — София : Труд и право, 2010. — 288 с. : Библиогр. с. 285-287
ISBN 9789546081704
System number [000154459]

КАЛИЧ, Ричард. Чарли П : Роман / Ричард Калич ; Прев. ат англ. Михаела Михайлова. — София : Унискорп, 2006. — 181, [2] с.
ISBN 9543300844
ISBN 9789543300846
System number [000155466]

КЕРТИН, Александър Живов. Между кръста и меча : Гражданското общество и етнокултурното минало / Александър Кертин. — София : Просвета, 2010. — 135 с. : Бележки под линия
ISBN 9789540124353
System number [000155626]

- КИРКЕГОР, Съорен. Дневник на прелъстителя / Съорен Киркегор ; Прев. Стефан Начев. — София : Вестникарска група България, 2009. — 191 с. : Бележки под линия
ISBN 9789549976403
System number [000156804]
- КЛАРК, Мери Хигинс. Престъпен експеримент : [Роман] / Мери Хигинс Кларк ; Прев. Людмила Левкова. — София : Бард, 2010. — 350 с.
ISBN 9789546550828
System number [000155388]
- КЛОУ, Барбара Хенд. Кодът на майте / Барбара Хенд Клоу ; Прев. Маргарит Дамянов. — [София] : Бард, 2010. — 397 с. : с ил. ; Бележки с. 381-391 ; Библиогр. с. 392-397
ISBN 9789546550934
System number [000154722]
- КОБЕРБЪОЛ, Лине. Войната на жриците : Роман / Лине Кобербъол ; Прев. Неда Димова-Бренстрьом. — [София] : Персей, 2010. — 288 с.
ISBN 9789548308281
System number [000154977]
- КОБЕРБЪОЛ, Лине. Дъщерята на Жрицата / Лине Кобербъол ; Прев. Неда Димова. — [София] : Персей, 2006. — 213 с.
ISBN 9789549420418
System number [000154527]
- КОЛОДИ, Карло. Приключенията на Пинокио / Карло Колоди ; Прев. Весела Лулова Цалова. — София : Вестникарска група България, 2009. — 154, [5] с.
ISBN 9789549976410
System number [000156809]
- КОМЕНТАР на новия Семейен кодекс / Цанка Цанкова и др. — София : Труд и право, 2009. — 687 с.
ISBN 9789546081681
System number [000124129]
- КОНАН Дойл, Артър сър. Разкази / Артър Конан Дойл ; Прев. Димана Илиева, Годор Вълчев. — София : Вестникарска група България, 2009. — 238, [1] с.
ISBN 9789549976397
System number [000156745]
- КОНРАН, Шърли. Лейс : [Роман] : Кн. 1-2 / Шърли Конран ; Прев. колектив. — София : Бард, 2010. — 557 с. ; — 461 с.
ISBN 9789546551054
ISBN 9789546551115
System number [000155687]
System number [000171310]
- КОНФЕРЕНЦИЯ за творчеството на Николай Хайтов ,1 София .2004 Първа конференция за творчеството на Николай Хайтов : Октомври 2004 г. / Състав. Иван Баджев, Искра Арсенова, Димитър Христов. — София : Фондация Аретй ; Народно читалище Николай Хайтов, 2006. — 238 с. : със сн.
ISBN 9549194213
ISBN 9789549194210
System number [000155804]

- КОСТЕЛО, Джейн. Почти женени : [Роман] / Джейн Костело ; Прев. от англ. Павлина Миткова. — Пловдив : Хермес, 2010. — 383 с.
ISBN 9789542609360
System number [000155648]
- КРАЕВ, Георг. Фолклорът като сувенир - начин на употреба в туризма / Георг Краев. — София : Нов български университет, 2009. — 214 с.
ISBN 9789545355776
System number [000123153]
- КРЪСТЕВА, Невяна Стефанова. Международен бизнес : Теории, термини, тестове [Кръстева, Невяна] / Невяна Кръстева. — Ботевград : Международно висше бизнес училище (МВБУ), 2008. — 315 с.
ISBN 9789549432268
System number [000156199]
- ЛАЛОВ, Цветан. Сбогуване : Стихове / Цветан Лалов ; Худож. Димитър Донев. — София : Рал Колобър, 2010. — 39 с. : с ил.
ISBN 9789549400946
System number [000155638]
- ЛЕВОЙ, Боб. 201 тайни за високорезултатна дентална практика / Боб Левой ; Прев. Любен Горанов ; Под ред. на Веселина Филипова. — София : Брос М ООД, 2010. — 322 с.
ISBN 9789549232653
System number [000155120]
- ЛЕРМАН, Филип. Какво значи да си татко : Как истинският мъж става истински баща / Филип Лерман ; Прев. от англ. Ирина Манушева. — София : Кибеа, 2009. — 207 с.
ISBN 9789544745080
System number [000154748]
- ЛУЖКОВ, Юрий Михайлович. Русия 2050 в системата на глобалния капитализъм : За нашите задачи в съвременния свят / Юрий Михайлович Лужков ; Прев. от рус. ез. — София : Форум България-Русия, 2007. — 96 с.
ISBN 9789549422122
System number [000102769]
- МАЙЕР, Мира. Политическа география на Близкия Изток / Мира Майер ; Ред. Антоний Тодоров. — София : Нов български университет, 2009. — 208 с. : к. ; сн. ; табл. ; Библиогр. с. 179-185
ISBN 9789545355479
System number [000153738]
- МАКТАГАРТ, Лин. Експериментът с намерението : Използвай мислите си, за да промениш света / Лин Мактагарт ; Прев. Асен Георгиев. — София : Бард, 2009. — 399 с. : Бележки с. 352. ; Библиогр. с. 353-399
ISBN 9789546550798
System number [000155769]
- МАНГАЛАКОВА, Таня. Нашенци в Македония : Сред торбешите в Македония и Самуиловите българи в Гърция и Албания / Таня Мангалакова. — София : Ифо Дизайн ООД, 2010. — 160 с. : с ил.
ISBN 9789544510299
System number [000155505]

- МАНКЕЛ, Хенинг. Петата жена : Евротрилър / Хенинг Манкел. Прев. от шведски Меглена Боденска. — София : Унискорп, 2009. — 606, [1] с.
ISBN 9789543302284
System number [000155487]
- МАНЛИЕВ, Георги Микроикономика : [Курс лекции] / Георги Манлиев. — Ботевград : Международно висше бизнес училище (МВБУ), 2008. — 527 с. : таб., фиг. ; Справочник на понятията с. 509-526
ISBN 9789549432251
System number [000153788]
- МАЦУРА, Владимир. Информаторът : [Роман] / Владимир Мацура ; Прев. от чешки Маргарита Симеонова. — [София] : Стигмати, 2010. — 286 с.
ISBN 9789543360970
System number [000154769]
- МАЦУРА, Владимир. Комендантът : [Роман] / Владимир Мацура ; Прев. от чешки Маргарита Симеонова. — [София] : Стигмати, 2010. — 230 с.
ISBN 9789543360963
System number [000154775]
- МИЛАНОВ, Иван Господинов. Болки в гърба : [Монография] / Иван Миланов. — 2. прераб. и доп. изд. — София : Медицина и физкултура, 2010. — 179 с. : с ил. ; Библиогр. с. 157-179
ISBN 9789544202828
System number [000155726]
- МИНАЕВ, Сергей. Media sapiens : Битката за третия мандат / Сергей Минаев ; Прев. Ива Николова. — [София] : Персей, 2007. — 311 с.
ISBN 9789549420623
System number [000154686]
- МИТОВА, Маргарита. Методика на практическото обучение на специалистите по здравни грижи / Маргарита Митова, Силвия Младенова. — София : Артик 2001, 2008. — 144 с. : фиг. ; табл.
ISBN 9789549365238
System number [000153284]
- НАДЛЪР, Стивън. Най-добрият от всички възможни светове : Един разказ за философите, за Бога и за злото / Стивън Надлър ; Прев. от англ. Ирина Манушева. — София : Кибеа, 2009. — 240 с. : ил. ; к. ; портр. ; Библиогр. с. 212-215
ISBN 9789544745141
System number [000153313]
- НАЙМУШИН, Борис. За превода и Библията : Тенденции и подходи в съвременни англоезични преводи на Светото писание / Борис Наймушин ; Прев. — София : Нов български университет, 2009. — 198 с. : Резюме на англ. ез. с. 193-198 ; Библиогр. с. 169-192
ISBN 9789545355509
System number [000153259]
- НАРОДНА библиотека “П. Р. Славейков” - Велико Търново. Култура и памет : 120 години от създаването на Народна библиотека “Петко Р. Славейков” - Велико Търново / Състав. Иван Александров ; Ред. Живка Радева. — Велико Търново : Народна библиотека П. Р. Славейков, 2010. — 83 с. : с ил.
ISBN 9789549200263
System number [000155196]

НЕНКОВ, Валери. Финансов анализ на фирмата / Валери Ненков, Ангел Ангелов. — Ботевград : Международно висше бизнес училище (МВБУ), 2009.— 176 с. : фиг.
ISBN 9789549432367
System number [000154470]

НЕШЕВА-Кьосева, Нинел Иванова. Икономически теории : Еволюция на икономическия анализ в Западната цивилизация / Нинел Иванова Нешева-Кьосева. — София : Нов български университет, [2009]. — 436 с. : с ил. ; фиг. ; табл. ; Библиогр. с. 434-436
ISBN 9789545355943
System number [000153710]

НОЛАС, Димитрис. Не вземай със себе си нищо : Разкази / Димитрис Нолас ; Прев. от гръцки Яна Букова. — [София] : Стигмати, 2010. — 101, [1] с.
ISBN 9789543361045
System number [000154866]

ОРСТЕД, Петер. Нерон / Петер Орстед ; Прев. Неда Димова. — София : Персей, 2007. — 527 с. : с ил.
ISBN 9789549420609
System number [000154532]

ПЕТКОВ, Желязко. Спомени за бъдещето : Творчество / Желязко Петков. — София : Артиздат - 5, 2010. — 167 с. : със сн.
ISBN 9789548797092
System number [000155023]

ПОЛИНЯК, Франсоа дьо. Раждането на гръцкия град : Култове, пространство и общество VIII-VII век пр. Хр. / Франсоа дьо Полиняк ; Прев. от фр. ез. Весела Атанасова ; Ред. Георги Гочев, Владимир Маринов. — София : Нов български университет, 2009. — 294 с. : Библиогр. с. 254-294
ISBN 9789545355721
System number [000153701]

ПРАНГЕ, Петер. Последният харем : Роман / Петер Пранге ; Прев. от нем. ез. Ваня Пенева. — София : Унискорп, 2008. — 458, [3] с.
ISBN 9789543301607
System number [000155316]

ПРЕВОДЪТ - лица и маски : Портрети на български преводачи : Кн. 2. София : Панорама, 2010. — 318 с. : с портр.
ISBN 9789549655407
System number [000168236]

ПРЕХОДИ и граници : Сб. с докл. от XV годишна научна конф. на Факултета по славянски филологии на Софийския университет "Св. Кл. Охридски" (18-19 май 2009) / Състав. проф. дфн Панайот Карагьозов, доц. дфн Юлияна Стоянова. — София : Унив. изд. Св. Климент Охридски ; Представителство на Европейската комисия в България, 2009. — 571 с.
ISBN 9789540729978
ISBN 9789549207729
System number [000140062]

ПРИМАКОВ, Евгений Максимович. Близкият Изток на сцената и зад кулисите : (втората половина на ХХ - началото на ХХІ в.) / Евгений Примаков ; Отг. ред. Светлана Шаренкова ; Прев. Марица Панова. — София : Форум България-Русия, 2007. — 431 с. : със сн.
ISBN 9789549422115
System number [000155478]

ПРОБЛЕМИ и перспективи в развитието на съвременните промишлени изкуства : Доклади [от научна конф.] / Състав. Незабравка Иванова [и др.]. — София : ЛИК, 2007. — 175 с. : Библиогр. след докл.
ISBN 9789546077530
System number [000154937]

ПРОБЛЕМИ на изящните и приложните изкуства : Сб. материали от докторантски конф. 2004 - 2006 в НХА, София / Състав. Незабравка Иванова [и др.]. — София : ЛИК, 2007. — 279 с. : Бележки под линия ; Библиогр. след някои докл.
ISBN 9789546077509
System number [000154921]

ПЪРЛИМАН, Синди. Тайни за родители от звездни майки и бащи / Интервюта: Синди Пърлман ; Ред. Джил Крамър ; Прев. Станислава Миланова. — София : ЛИК, 2010. — 247 с.
ISBN 9789546077950
System number [000155097]

РАВНОСМЕТКАТА : 20 години Синдикат на българските учители / Състав. Миролюба Ячкова. — София : Синдикат на българските учители, 2010. — 280 с. : цв. сн.
ISBN 9789549924053
System number [000153241]

РАДЕВ, Димитър. Нормативната структура на правото / Димитър Радев. — София : ЛИК, 2008. — 232 с.
ISBN 9789546077752
System number [000153197]

РИЧИ, Нино. Къде отиде тя : Роман / Нино Ричи ; Прев. Стамен Стойчев. — [София] : Персей, 2009. — 319 с.
ISBN 9789548308083
System number [000154633]

РОБИНСЪН, Кен. Елементът : Как всичко се променя, когато откриете страстта си / Кен Робинсън, Лу Ароника ; Прев. Десислава Бошнакова. — [София] : РОЙ Комюникейшън, 2010. — 266 с. : с ил. ; Бележки (с. 255-260)
ISBN 9789549335163
System number [000155033]

РОКАНОВ, Борис. Шейсет и четири хиляди деветстотин дващест и осем : Роман : Кн. 1. Демони / Борис Роканов. — Пловдив : Жанет-45, 2009. — 214, [6] с.
ISBN 9789544915933
System number [000155758]

РУСИНОВА, Марияна. Полет с вяра : Стихове / Марияна Русинова ; Ил. Марияна Русинова. — София : Печат Манта Принт, 2010. — 46 с. : с ил.
ISBN 9789549723083
System number [000154612]

РЪДЪРФОРД, Алекс. Империята на Моголите : Завоеватели от Север / Алекс Ръдърфорд ; Прев. Роза Григорова. — София : Бард, 2010. — 430 с.
ISBN 9789546550958
System number [000155893]

СИЛВА, Хосе. Ефективна сетивна проекция за всеки ден : Как със силата на мисълта да постигнем успех в живота / Хосе Силва младши, Ед Бернд младши ; Прев. от англ. Ирина Манушева. — София : Кибеа, 2009. — 331 с.
ISBN 9789544745073
System number 000155172]

СКОТ, Дейвид Миърман. Новите правила в маркетинга и в ПР : Как да използваме нюзри-лийзите, блогите, подкастите, вирусния маркетинг и онлайн медиите, за да достигнем до купувачите директно / Дейвид Миърман Скот ; Прев. Десислава Бошнакова и др. — София : ROI communication, 2009. — 288 с.
ISBN 9789549335149
System number [000154668]

СОФИЯ. Европейска дестинация = Sofia. European destination / Георги-Момчил Попов [и др.] ; Гл. ред. Димитър Кирекчиев ; Сн. Александър Рашев [и др.]. — [2. изд.] — София : Дакер, [2010]. — 256 с. : с ил.
ISBN 9789546060235
System number [000155214]

СПАНГЛЪР, Дона. Как да хванеш богаташ : Принципите на принцесата / Дона Спангълър ; Прев. Станислава Миланова. — София : ЛИК, 2009. — 262 с.
ISBN 9789546077905
System number [000155490]

СТИЙЛ, Даниел. Опасни мъже : [Роман] / Даниел Стийл ; Прев. Диана Кутева, Стамен Стойчев. — София : Бард, 2009. — 366 с.
ISBN 9789546550514
System number [000155362]

СТОЕВ, Венцислав. Клинична комуникация / Д-р Венцислав Стоев ; Под. ред. на доц. Павлина Петкова. — София : Софттрейд, 2010. — 199 с. : с ил. ; табл. ; Библиогр. с. 172-175
ISBN 9789543341085
System number [000153245]

СТОЯНОВ, Захари. Записки по българските въстания : Т. 1-2. / Захари Стоянов. — София : Вестникарска група България, 2009. — 478 с. — 447 с
ISBN 9789549976243
ISBN 9789549976250
System number [000156655]
System number [000156652]

СТОЯНОВ, Росен К. Конфликтен дискурс, масмедии и политика / Росен К. Стоянов. — [София] : Нов български университет, 2009. — 167 с. : табл. + прил.
ISBN 9789545355783
System number [000153209]

- СТРАТЪРН, Пол. Медичите : Кръстниците на Ренесанса / Пол Стратърн ; Прев. Стефан Аврамов. — [София] : Персей, 2007. — 479 с. + цв. ил.
ISBN 9789549420463
System number [000153174]
- ТАРКОВСКИ, Арсений Александрович. Самосъзнаваща душа : Избрани стихове и проза / Арсений Ал. Тарковски ; Подбор и прев. от рус. ез. Владимир Морзоханов. — София : Ерго, 2010. — 512 с. : цв. ил. + 1 портр.
ISBN 9789549227970
System number [000153190]
- ТОДЕВ, Дельо. Назад във времето / Дельо Тодев Георгиев, Никола Дельов Тодев ; Подб. и ред. свещ. Неделчо Тодев. — София : Печат ПАЛ, 2010. — 240 с. : с портр.
System number[000155601]
- ТОДОРОВА, Мария Н. България, Балканите, светът : Идеи, процеси, събития : [Сб.] / Мария Николаева Тодорова ; Прев. от англ. ез. Димана Илиева, Ваня Пенева, Мария Георгиева, Светла Христова ; Предг. Александър Къосев. — София : Просвета, 2010. — 459 с. : с ил. ; табл
ISBN 9789540122649
System number [000153174]
- ТОНЧЕВ, Цветан. Планиране и развитие на туризма / Цветан Тончев и Соня Милева. — 2. прераб. изд. — Ботевград : Международно висше бизнес училище (МВБУ), 2010. — 256 с. : табл.
ISBN 9789549432398
System number[000154468]
- ТОНЧЕВ, Цветан. Терминологичен речник по управление на туризма / Цветан Тончев и Михаил Михайлов. — Ботевград : Международно висше бизнес училище (МВБУ), 2010. — 151 с.
ISBN 9789549432381
System number [000154463]
- УАЙЛД, Оскар. De Profundis : Глас от бездната ; Душата на човек при социализма / Оскар Уайлд ; Прев. Емил Минчев. — Душата на човек при социализма [София] : Персей, 2009. — 208 с. + 1 портр.
ISBN 9789548308335
System number [000153204]
- УЕЛБЕК, Мишел. Елементарните частици : Роман / Мишел Уелбек ; Прев. от фр. Красимир Петров. — София : Факел Експрес, 2010. — 364 с.
ISBN 9789549772715
System number [000154548]
- ХАДЖИКИНОВА, Мима Вакрилова. Добавки в хранително-вкусовите продукти : [Учебник] / Мима Хаджикинова, Димитър Хаджикинов, Елена Пьотровска. — Пловдив : Акад. изд. на УХТ - Пловдив, 2007. — 277 с. : с табл. ; Библиогр. с. 276-277
ISBN 9789542400677
System number [000155006]
- ХАЙТОВ, Николай Александров. Бележки по тефтерчето на Васил Левски / Николай Хайтов ; Състав. Александър Хайтов ; Ред. Жени Божилова. — София : Артик 2001, 2007. — 145, [2] с. : с факс.
ISBN 9789549365214
System number [000154945]

ХАТАУЕЙ, Дейвид. Чех-Мат : Затворник за Христа / Дейвид Хатауей ; Прев. от англ. Росен Манолов ; Ред. Елица Тодорова. — София : ЛИК, 2007. — 173 с.
ISBN 9789546077578
System number [000154619]

ХРИСТОВА, Боряна Владимировна. Етрополската калиграфско-художествена школа от XVÿÿ век : [Каталог от изложба] / Боряна Христова, Елисавета Мусакова ; Фотогр. Иван Добромиров. — София : Борина, 2010. — 95, [1] с. : с факс.
ISBN 9789545002298
System number [000154989]

ЦВЕТКОВА, Люба Дражева. Новата информационна среда и книгоиздателските процеси - въздействие, промени, последици / Люба Цветкова. — София : Софттрейд, [2009]. — 120 с. : Библиогр. и изт. с. 107-120
ISBN 9789543340903
System number [000153781]

ЦОНЧЕВ, Радослав. Финансови изчисления / Проф. д-р Радослав Цончев. — София : Нов български университет, 2009. — 173 с. : Библиогр. с. 173
ISBN9789545355493
System number [000153725]

ЧОА Кок Сюи. Лечение с прана за напреднали : Най-развитата система за енергийно лечение с цветна пранична енергия / Мастър Чоа Кок Сюи ; Прев. от англ. Николай Вълков. — София : Кибеа, 2009. — 549 с. : с ил.
ISBN 9789544744946
System number [000155164]

ЮДЕНИЧ, Марина. Дан за ангелите : [Роман] / Марина Юденич ; Прев. Ива Николова. — [София] : Персей, 2007. — 351 с.
ISBN 9789549420500
System number [000154638]

ЮДЕНИЧ, Марина. “Титаник” отново плава : Роман / Марина Юденич ; Прев. Ива Николова. — [София] : Персей, 2008. — 301 с.
ISBN 9789549420807
System number [000154631]

MARINOVA, Lilia. Merci Soleil! / Lilia Marinova. — Sofia : Chriker ; [Videlina], [s. a.]. — 51, [3] p. : ill.
ISBN 9789543490080
System number [000155091]